

R A P P O R T

Fornlämning 32

BERGHEM 9:1, KÄNNA sn, LJUNGBY kn, SMÅLAND

INLEDNING

År 1976 undersöktes fornlämning 32 på Berghem 9:1 i Kånna sn, Småland. Fornlämningen utgjordes av en rest sten och den undersökta ytan uppgick till 15 m². Dessutom avbanades ca 2000 m². Uppdragsgivare var Ljungby kn, som bekostat undersökningen. Den utfördes på grund av planerat industribygge.

LÄGESANGIVELSE

Ekonomiska kartans blad 5D 0g, x6300,335 y1384,65.

GRÄVNINGSTID OCH ARBETSSTYRKA

Undersökningen utfördes under tiden 10-16.8 1976 i denna deltog FK Eva Åhman som försteman och FS Ebbe Westergren som assistent. Platsledare var FK Dag Widholm. Rapporten har utarbetats av Eva Åhman.

Grovarbetstiden uppgick till 18,5 timmar och maskintiden till 4,5 timmar.

TEKNISKA UPPGIFTER. DOKUMENTATION.

Avtorvning gjordes för hand. För avbaning av området runt fornlämningen användes en skoplästare.

Ett fristående koordinatsystem utlades och en schaktplan i skala 1:200 upprättades. En specialplan i skala 1:20 ritades över A1 och två profiler genom samma anläggning ritades i skala 1:20.

Alla höjdvärden är angivna i m ö h.

Dokumentationsmaterialet förvaras i ATA.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Fornlämning 32 ligger i Lagaåns dalgång. Dalgången är här knappt en kilometer bred och sträcker sig i riktning norr-söder. Avståndet från fornlämning 32 till ån i öster var ca 0,5 km.

Fornlämningen låg på ett plant fält, ca 70 x 70 m stort, vilket länge använts som betesmark. Endast strax söder om stenen fanns en svag förhöjning. Enligt uppgift skall marken bara en gång under modern tid ha plöjts upp, men området ger intryck av att tidigare ha varit odlat. Jordarten utgöres av sandig mo med enstaka block.

I väster blir marken stenigare och mera blockrik och höjer sig sakta mot ett 15-20 m högre skogklätt parti, ett par kilometer brett och med stora sankområden.

Omedelbart öster om fältet med fornlämningar går väg E4. I öster bortom Lagaån finns större skogklädda partier 20-30 m högre än dalgången.

Lagaåns dalgång är ett mycket rikt fornlämningsområde. Det dominerande fornlämningsbeståndet utgöres av höggravfält, men även gravfält med varierande gravformer finns. Gravfälten härstammar sannolikt huvudsakligen från vikingatid. Tidigare perioder är mycket sparsamt företrädade, främst i form av enstaka hällkistor, skålgropsblock och ensamliggande rösen. Några 100 m söder om fornlämning 32 finns ett par flacka stensättningar möjligen från äldre järnålder.

ANALYSRESULTAT

C14-analys från området har gett följande resultat:

St 6646	F4	1670±95	BP	280 e Kr	kal.tid	360-380 e Kr
St 6647	F5	1945±110	BP	5 e Kr	" "	70 e Kr

Analysresultatet ger vid handen att verksamhet ägt rum på platsen under romersk järnålder. Den resta stenen kan tyvärr inte knytas till denna verksamhet. Den kan ha rests under en helt annan period.

UNDERSÖKNINGSRESULTAT

Den undersökta fornlämningen utgjordes av en rest sten, synlig ca 1 m över markytan. Stenens hela höjd var 1,8 m. Intill norra kortsidan fanns en 2 m stor nedgrävning, fylld med melerad, något sotig sand. I centrum intill stenen fanns en liten stenpackning. Inga fynd kom fram i nedgrävningen, men i det avtorvade området sydost och nordväst om stenen påträffades några små krukskärvor.

Det omgivande fältet avbanades i 2 m breda remsor. I detta område kom det fram två härदार och en sotgrop norr och nordväst om stenen. Stenens och nedgrävningens funktion kan inte fastställas. Gropen har inte karaktär av grav för ett obränt lik. Den påträffade keramiken bör höra hemma i järnålder.

Lund den 12 april 1979

Eva Åhman

Eva Åhman

ANLÄGGNINGSBESKRIVNINGAR

ANLÄGGNING 1

REST STEN, 1,8 m h, 0,9 m l, 0,5 m b (NO-SV). Intill stenen en nedgrävning med 2,2 m d och 0,8 m dj, innehållande en mindre STENPACKNING. x200 y404.

Den resta stenen var belägen på plan, betad mark och höjde sig 1 m över markytan. Den lutade svagt mot SO.

Stenens hela höjd var 1,8 m. Den hade ett närmast firsidigt tvärsnitt, 0,9 x 0,5 m. Stenen stod i kanten av en rundad nedgrävning med ca 2,2 m diameter. Nedgrävningen hade skålformig botten och var fylld med svagt sotig och humös sand, melerad med brun sand. Mitt i gropen intill stens norra kortände fanns en tät stenpackning med 1 m diameter och 0,4 m djup, bestående av ca två lager 0,1-0,3 m stora rundade och skarpkantade stenar.

Två keramikskärvor påträffades 1,5 m sydost om stenen i underkanten av myllan (F1 och 3) och en keramikbit kom fram i västra kanten av gropen också i underkanten av myllan (F2).

Gropen var nedgrävd i gulbrun, sandig mo.

FYND

F1	x198 y406	+136,50	I underkanten av myllan KERAMIK, 1 g
F2	x201 y404	+136,50	I underkanten av myllan KERAMIK, 1 g
F3	x199 y406	+136,50	I underkanten av myllan KERAMIK, kantskärva, 2 g

ANLÄGGNING 2

HÄRD, rund, 0,75 m d, 0,11 m dj. x208 y389.

Anläggningen, som kom fram vid avbaningen, utgjordes av en skålformig nedgrävning innehållande sotig och kolbemängd, sandig mo.

Anläggningen låg i brun, sandig mo.

FYND

F4	x208 y389	<u>+136,11</u>	! sotig, sandig mo
		+136,00	TRÄKOL, 50 g

ANLÄGGNING 3

HÄRD, rundad, 1,2 x 1,1 m (Ö-V), 0,15 m dj. x227 y402.

Anläggningen, som kom fram vid avbaningen, utgjordes av en skålformig nedgrävning innehållande sotig, kolbemängd, sandig mo med en del 0,1 m stora skörbrända stenar.

Anläggningen låg i brun, sandig mo.

FYND

F5	x227 y402	<u>+135,85</u>	! sotig, sandig mo
		+135,70	TRÄKOL, 24 g

ANLÄGGNING 4

SOTGRÖP, rund, 0,3 m d, 0,17 m dj. x218 y387.

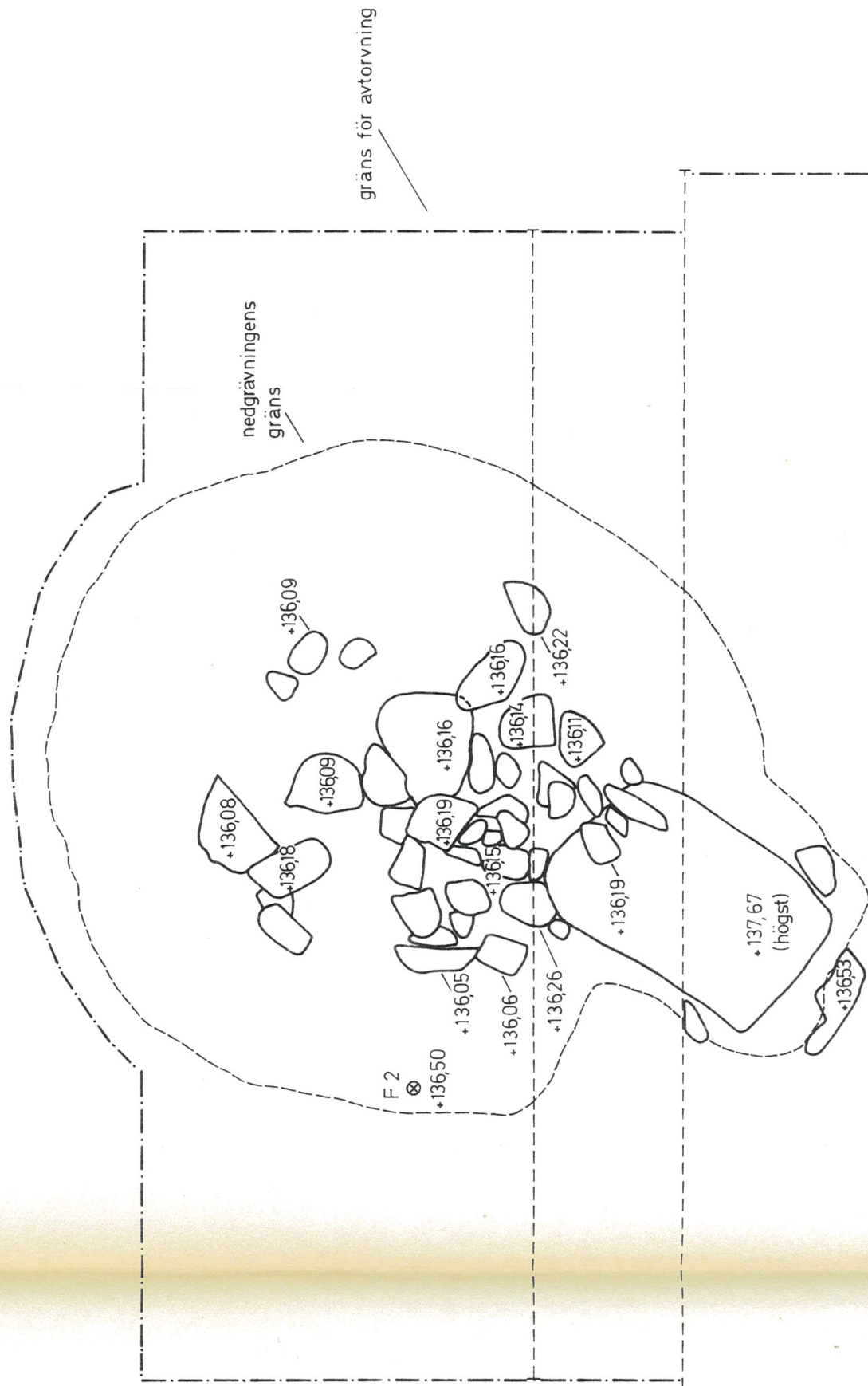
Anläggningen, som kom fram vid avbaningen, utgjordes av en skålformig nedgrävning, innehållande sotig, sandig mo.

Anläggningen låg i brun, sandig mo.

OMRÅDET RUNT FORNLÄMNINGEN

Ett vinklat schakt grävdes för hand sydost om stenen 6 m i riktning nord-syd och 4 m i riktning öst-väst, och 0,5 m brett. Myllalagret var här 0,2 m tjockt och under detta kom något stenig, sandig mo.

Resten av fältet avbanades med maskin i 2 m breda remsor. 11 remsor avbanades norr, väster och söder om stenen i riktning öst-väst och tre remsor avbanades öster om stenen i riktning nord-syd. Förutom härdarna och sotgruppen gjordes inga fynd i området.

PROFIL

PROFIL

F 3
⊗
+136,50

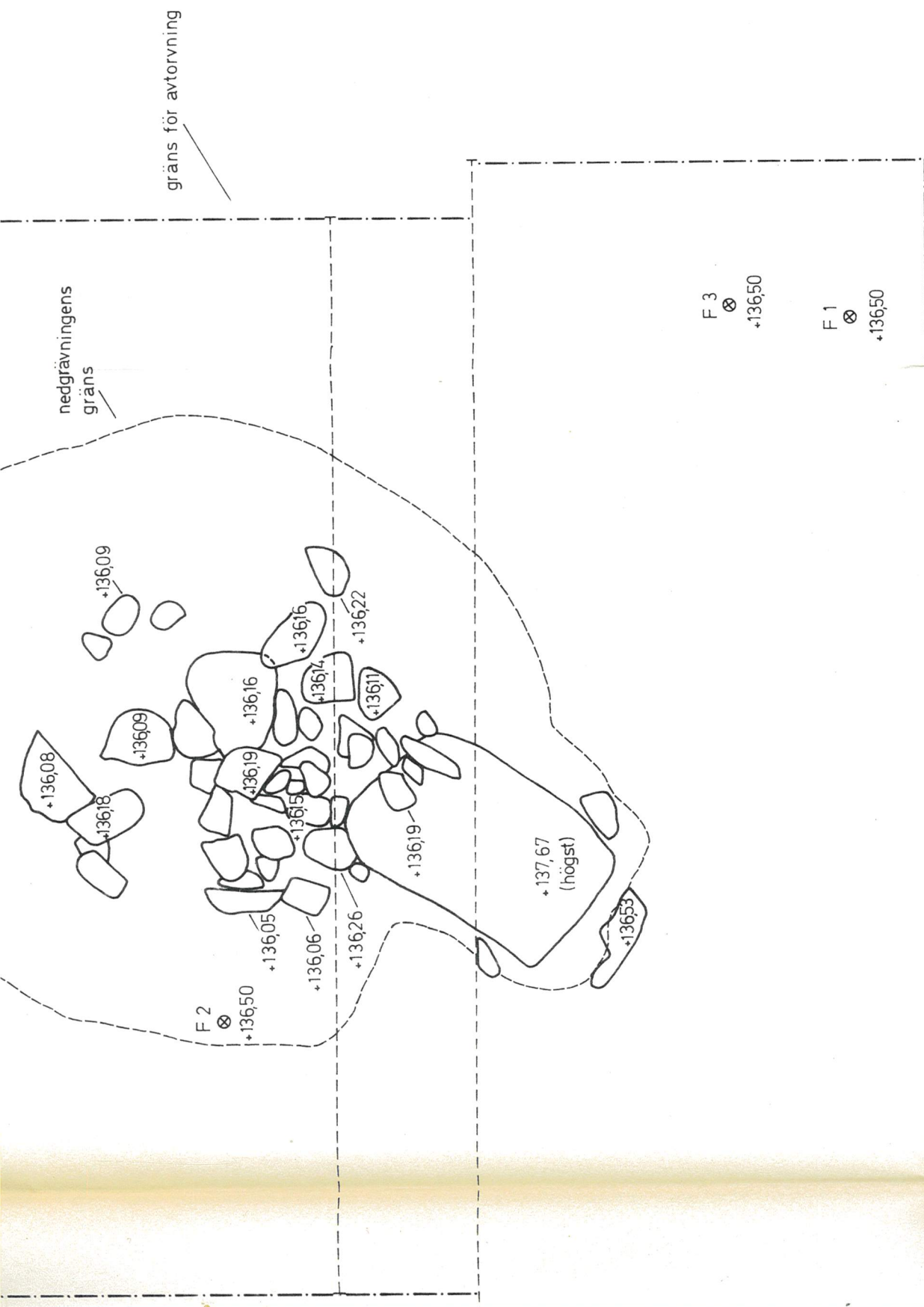
F 1
⊗
+136,50

nedgrävningens
gräns

gräns för avtorvning

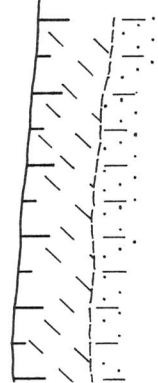
F 2
⊗
+136,50

+137,67
(högst)

RIKSANTIKVARIÉAMBETET UPPDRAGSVERKSAMHETEN	PLAN, ANL. 1
BOX 5405 • 114 84 STOCKHOLM TEL 08-22 89 00	FORNL. NR 32
KOORDINATSYSTEM	FASTIGHETSAGA BERGHEM 9:1
HOJDSYSTEM	ORL. SOCKEN KANNA socken
RENITAD 1979	LANDSKAP SMÅLAND
A. BOLANDER	UPPRÄTTAD AR AV E. ÅHMAN m.fl.
	SKALA 1:20
	RITN. NR

MÖH +138,00
 +137,00
 +136,00
 +135,00

	TORV + MYLLA
	HUMÖS SAND
	GULBRUN SANDIG MO
	GRÅ (SV. SOTIG) O. HUMÖS SAND MELERAD MED BRUN SAND
	SORKGÅNG
	A

6 7 8 9 10

RIKSANTIKVARIÉAMBETET UPPDRAGSVERKSAMHETEN BOX 5405 • 114 84 STOCKHOLM TEL 08-22 89 00 KOORDINATSYSTEM	PROFIL FORNL. NR 32 FASTIGHETSAGA BERGHEM 9:1 ORT, SOCKEN KÄNNA socken
	LANDSKAP SMÅLAND UPPRÄTTAD AV AV E. ÅHMAN m.fl.
HOJDSYSTEM RIKETS ALLMÄNNA RENRITAD AV 1979 A. BOLANDER	SKALA 1:20 RITN. NR

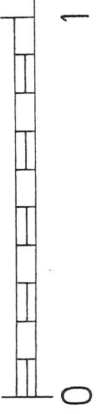
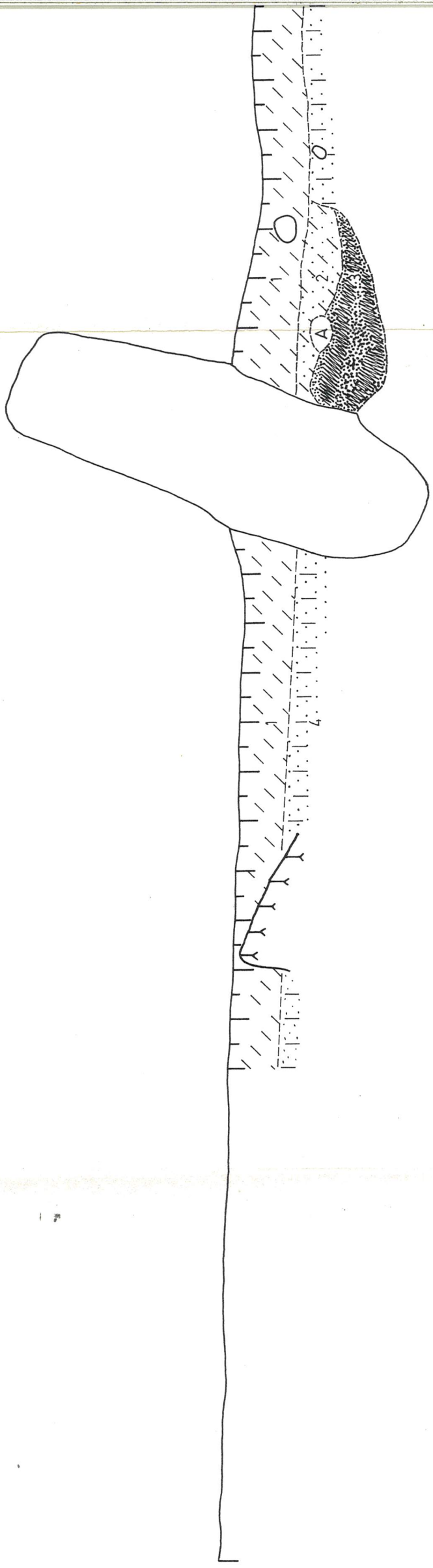
MÖH

+13800

+13700

+13600

+13500

6

5

4

3

2

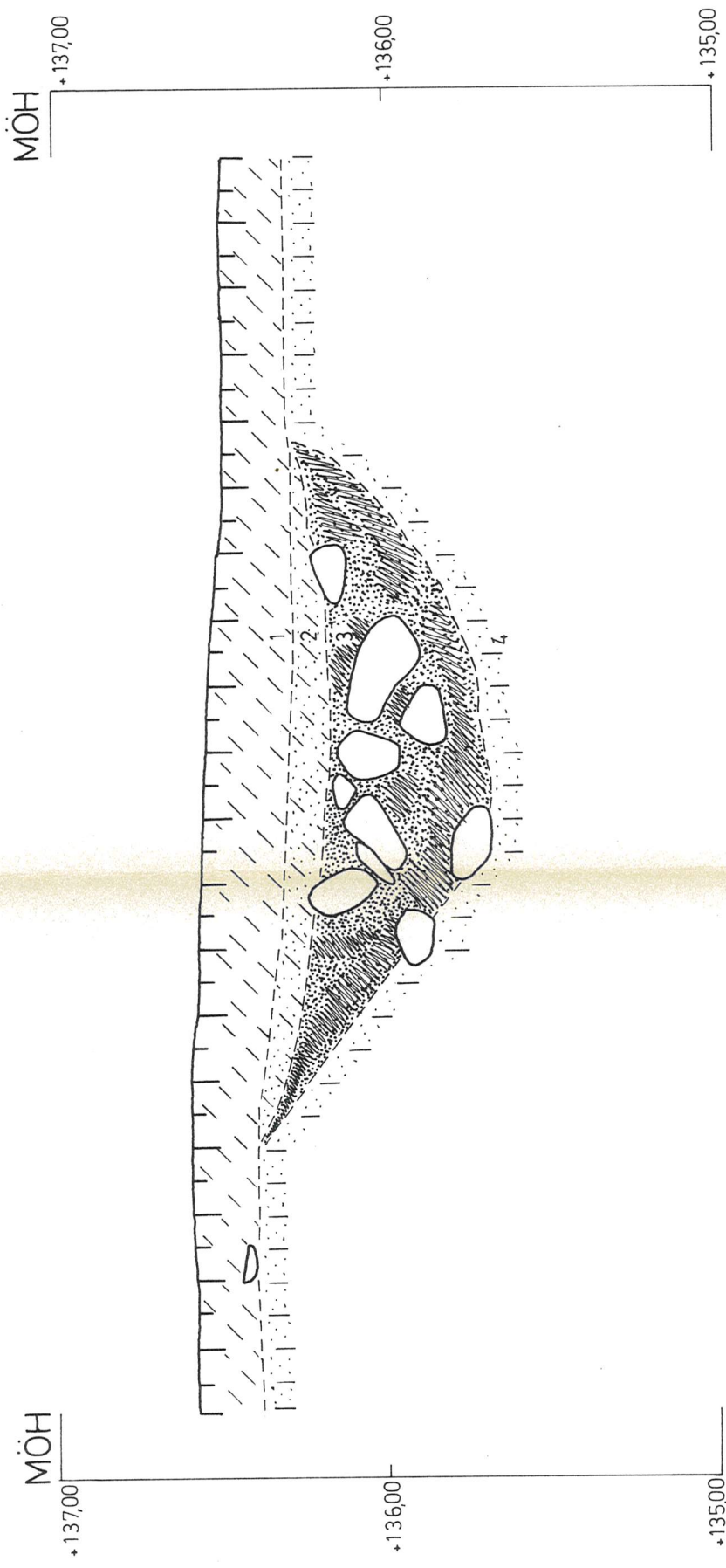
1

0

JMÖS SAND MELERAD MED BRUN SAND

RIKSANTIKVARIÉÄMBETET UPPDRAGSVERKSAMHETEN BOX 5405 • 114 84 STOCKHOLM TEL 08-22 89 00 KOORDINATSYSTEM	PROFIL
	FORN. NR 32
BOX 5405 • 114 84 STOCKHOLM TEL 08-22 89 00 KOORDINATSYSTEM	FASTIGHETSÄGA BERGHEM 9:1
HOJDSYSTEM RIKETS ALLMÄNNA RENITAD AV 1979 A. BOLANDER	ORT, SOCKEN KÄNNA socken
	LANDSKAP SMÅLAND
	UPPRÄTTAD ÅR av E. ÅHMAN m.fl.
	SKALA 1:20
	RITN. NR

Λ

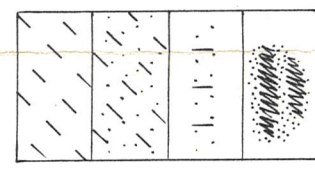

TORV + MYLLA

HUMÖS SAND

GULBRUN SANDIG MO

GRÅ (SV. SOTIG) O. HUMÖS SA

Y350

Y360

Y370

Y380

Y390

T

T

T

T

T

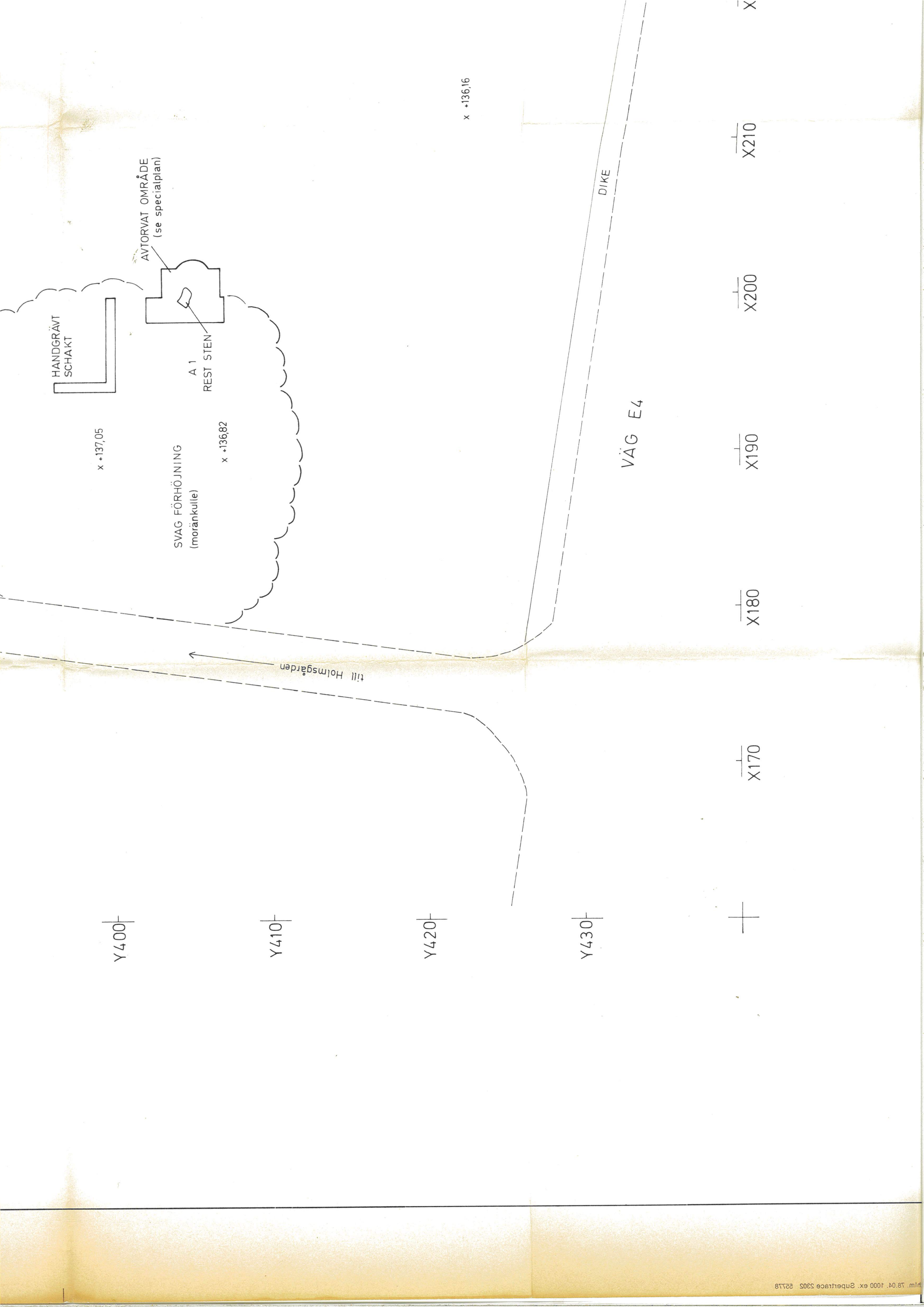
T

A4
+135,75
135,58

A2
+136,11
+136,00

x +136,94

A3
○
+135,85
+135,70

X220 X230 X240 X250 X260

RIKSANTIKVARIÉAMBETET UPPDRAGSVERKSAMHETEN BOX 5405 · 114 84 STOCKHOLM TEL 08-22 89 00 KOORDINATSYSTEM FRISTÄENDE HOJDSYSTEM	SCHAKTPLAN FORNL. NR 32 FASTIGHETSAGA BERGHEM 9:1 ORT, SOCKEN KÄNNA socken LANDSKAP SMÅLAND UPPRÄTTAD ÅR 1979
RENITAD AV A. BOLANDER	AV E. ÅHMAN m.fl.